

Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van , nr. WJZ/ 21198077, houdende de wijziging van de Regeling houders van dieren in verband met de nadere invulling van de nood- en alarmsystemen bij kunstmatige ventilatie

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Gelet op artikel 2.5, tiende lid, van het Besluit houders van dieren;

Besluit:

Artikel I

Aan hoofdstuk 9 van de Regeling houders van dieren worden de volgende artikelen toegevoegd:

Artikel 9.5 Noodsysteem

1. Een noodstroomaggregaat als bedoeld in artikel 2.5, vijfde lid, van het besluit, bevat een noodstroomaggregaat dat:
 - a. na alarmering door het alarmsysteem:
 - 1° direct in werking treedt in het geval van automatische doorkoppeling, of;
 - 2° onverwijld in werking treedt in het geval van handmatige doorkoppeling, waarbij op geen enkel moment risico's ontstaan voor het dierenwelzijn;
 - b. direct kan worden aangesloten op een externe aanvoering, voor zover het een handmatig aan te sluiten noodstroomaggregaat betreft.
2. Het noodstroomaggregaat wordt maandelijks onbelast getest.
3. Het noodstroomaggregaat wordt ten minste één keer per jaar belast getest.
4. Direct na het testen worden het moment van testen en eventuele bijzonderheden geregistreerd.
5. De registraties, bedoeld in het vierde lid, worden ten minste dertien maanden bewaard.
6. Het noodstroomaggregaat is in een ruimte opgesteld waar tevens aanwezig is:
 - a. een handleiding over de bediening en de aansluiting van het noodstroomaggregaat;
 - b. voldoende brandstof om het noodstroomaggregaat twaalf uur te kunnen laten draaien.

Artikel 9.6 Alarmsysteem en alarmplan

1. Een alarmsysteem, bedoeld in artikel 2.5, zesde lid, van het besluit:
 - a. heeft ten minste twee parallelle verbindingen om de houder van dieren direct te alarmeren;
 - b. functioneert onafhankelijk van netspanning;
 - c. maakt gebruik van een bewaakte verbinding.
2. Het alarmsysteem wordt maandelijks getest.
3. Direct na het testen worden het moment van testen en eventuele bijzonderheden geregistreerd.
4. De registraties, bedoeld in het derde lid, worden ten minste dertien maanden bewaard.
5. De houder van dieren zorgt ervoor dat op het bedrijf een actueel alarmplan aanwezig is waarin een beschrijving is opgenomen van:
 - a. de wijze van alarmering;

- b. de namen en telefoonnummers van de alarmopvolgers en de volgorde waarin met hen contact wordt opgenomen;
 - c. de te treffen handelingen op het moment dat een alarm afgaat;
 - d. de contactgegevens van een elektrotechnische storingsdienst, en
 - e. de methode van testen van de verschillende onderdelen van het systeem.
6. De houder van dieren:
- a. informeert de alarmopvolgers over de wijze waarop en plek waar het alarmplan wordt bewaard, en
 - b. draagt er zorg voor dat de alarmopvolgers te allen tijde toegang hebben tot het alarmplan.

9.7 Wederzijdse erkenning

Met een alarmsysteem als bedoeld in deze regeling worden gelijkgesteld alarmsystemen die rechtmatig zijn vervaardigd of in de handel zijn gebracht in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een staat, niet zijnde een lidstaat van de Europese Unie, die partij is bij een tot een douane-unie strekkend Verdrag, dan wel rechtmatig zijn vervaardigd in een staat die partij is bij een tot een vrijhandelszone strekkend Verdrag dat Nederland bindt, en die voldoen aan eisen die een beschermingsniveau bieden dat ten minste gelijkwaardig is aan het niveau dat met de nationale eisen wordt nagestreefd.

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 april 2023.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

TOELICHTING

1. Aanleiding en doel

Artikel 2.5 van het Besluit houders van dieren (hierna: besluit) bevat regels over verlichting en ventilatie bij het houden van dieren voor landbouwdoeleinden. In het vijfde en zesde lid van dit artikel wordt gesproken over een noodstelsel dat voldoende verse lucht aanvoert, onderscheidenlijk een alarmsysteem dat in werking treedt, indien het kunstmatig ventilatiesysteem uitvalt. In het tiende lid van artikel 2.5 van het besluit is bepaald dat bij ministeriële regeling eisen worden gesteld aan deze systemen. Onderhavige wijziging van de Regeling houders van dieren stelt deze eisen. Het doel van deze nadere eisen is dat er zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden getroffen om sterfte van de dieren of (ernstige) gezondheids- en welzijnsproblemen door uitval van systemen te voorkomen. Daarnaast biedt de invulling meer duidelijkheid voor de sector omtrent de uitvoering en naleving van genoemde artikelen. Dit komt ook de handhaving ten goede.

Een gebrekkig nood- of alarmsysteem kan leiden tot gevaarlijke situaties voor de dieren, zoals blijkt uit incidenten waarbij grote getallen dieren komen te overlijden (zie ook Kamervragen (aansluitend) 2018-2019, nr. 479). Dit heeft mede geleid tot het kijken naar mogelijkheden om de regelgeving op een aantal punten te concretiseren om de handhaving door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA) te kunnen versterken (Kamerstukken II, 28 286, nr. 1123). Meer specifiek heeft minister Schouten toegezegd om de regels omtrent nood- en alarmsystemen te concretiseren (Kamerstukken II, 28 286, nr. 1130). Bij de evaluatie van de Wet dieren werd de invulling van de normen uit artikel 2.5 van het Besluit wederom genoemd (Kamerstuk 28 286, nr. 1139). Met deze regeling wordt aan de hiervoor genoemde toezegging uitvoering gegeven.

2. Noodstelsel (artikel 9.5)

Het noodstelsel regelt het hervatten van de benodigde toevoer van verse lucht, wanneer de kunstmatige ventilatie uitvalt, door middel van een noodstroomaggregaat. Een noodstelsel is alleen verplicht in stallen waarbij de gezondheid en het welzijn van het dier afhankelijk zijn van een kunstmatig ventilatiesysteem (artikel 2.5, vijfde lid, van het besluit). In deze stallen kan het eventueel openen van luiken of deuren namelijk niet garanderen dat er voldoende verse lucht binnenkomt en de ventilatie is dan te afhankelijk van factoren zoals de wind, de buitentemperatuur en luchtvochtigheid.

Doorgaans wordt gebruik gemaakt van drie soorten noodstroomaggregaten: aggregaten die automatisch aangaan op het moment dat het alarmsysteem afgaat, aggregaten die via een schakelaar in het systeem aangaan, en aggregaten die aan een externe aanvoering worden gekoppeld.

Bij een automatische doorkoppeling zorgt het systeem er zelf voor dat het noodstelsel gaat draaien als de kunstmatige ventilatie uitvalt. Bij een handmatige doorkoppeling is de houder zelf verantwoordelijk voor het aanzetten van het noodstelsel, als hij gealarmeerd is dat de kunstmatige ventilatie is uitgevallen.

Het noodstelsel dient direct via een automatische doorkoppeling aan te gaan (eerste lid, onderdeel a, eerste subonderdeel), of zo snel mogelijk na signalering van het alarm via een handmatige doorkoppeling (eerste lid, onderdeel a, tweede subonderdeel), waarbij geen risico's mogen ontstaan voor het dierenwelzijn. Het exacte tijdsverloop voordat risico's ontstaan voor het dierenwelzijn is afhankelijk

van meerdere factoren, zoals de binnen- en buitentemperatuur, het aantal dieren dat in de stal aanwezig is, en de inrichting van de stal.

Voor aggregaten die handmatig aan een externe aanvoering worden gekoppeld geldt het volgende. Bij dit type wordt bijvoorbeeld vaak gebruik gemaakt van een trekker-aggregaat. In dat geval dient het aggregaat te zijn opgesteld op een zodanige manier dat directe aansluiting mogelijk is (eerste lid, onderdeel b). Dit houdt bijvoorbeeld in dat zich geen objecten op of rondom het aggregaat bevinden, die het spoedige gebruik ervan blokkeren. Ook houdt dat in dat het aggregaat te allen tijde op de bedrijfsvestiging aanwezig dient te zijn.

Het noodstelsel dient maandelijks onbelast te worden getest (tweede lid). Dit komt overeen met wat verzekeringsmaatschappijen adviseren. Daarnaast dient het noodstelsel minstens één keer per jaar belast te worden getest (derde lid). Deze minimale frequentie wordt aangeraden door producenten van noodstroomaggregaten. Bij onbelast testen wordt alleen gekeken of het aggregaat aanslaat, de juiste spanning en frequentie wordt bereikt en of de motor stabiel draait. Bij belast testen wordt ook gekeken of het aggregaat continu en stabiel het gewenste vermogen kan leveren. Dat betekent dat de capaciteit voldoende dient te zijn om de maximale bedrijfslast over te kunnen nemen. Dit laatste vergt een grotere inspanning dan het onbelast testen en is daarom niet elke maand verplicht. Het is aan de houder om te bepalen hoe het moment van testen en eventuele bijzonderheden geregistreerd worden. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van een digitaal systeem of een papieren registratieformulier, zoals dat van de Integrale Keten Beheersing (IKB). Van belang is dat toezichthouders bij controle de momenten van testen en eventuele bijzonderheden kunnen inzien (vierde en zesde lid).

In de ruimte waar het noodstroomaggregaat is opgesteld, moeten twee zaken aanwezig zijn om de noodstroomaggregaat te allen tijde te kunnen gebruiken. Ten eerste dient er altijd een duidelijke handleiding van de noodstroom aanwezig te zijn voor de houder en eventueel personeel, waarin is beschreven hoe het apparaat gebruikt moet worden (vijfde lid, onderdeel a). Ten tweede dient er genoeg brandstof aanwezig te zijn om het noodstroomaggregaat 12 uur te laten draaien, zodat de houder voldoende tijd heeft om maatregelen te treffen en de kunstmatige ventilatie te herstellen, zonder dat er risico's ontstaan voor de diergezondheid en het dierenwelzijn (vijfde lid, onderdeel b). In de handleiding kan bijvoorbeeld vermeld staan hoeveel brandstof nodig is om het noodstroomaggregaat 12 uur te laten draaien. Bij de opslag van de brandstof moet uiteraard rekening worden gehouden met de brandveiligheid, door brandveilige voorzorgmaatregelen te treffen.

3. Alarmsysteem (artikel 9.6)

Het alarmsysteem dient ertoe om de houder erop te wijzen dat het hoofdsysteem voor de ventilatie is uitgevallen. Het alarmsysteem dient aan twee eisen te voldoen. Om te borgen dat het alarmsysteem de houder tijdig kan alarmeren, dient het alarmsysteem gebruik te maken van minstens twee parallelle verbindingen (eerste lid, onderdeel a). Hierbij kan uit meerdere werkzame wijzen van verbindingen worden gekozen, bijvoorbeeld via de satelliet, analoge lijn, internet bellen, mobiele telefonie of de semafoon. Een akoestisch alarm, zoals een hoorn, is niet voldoende. Om te verzekeren dat het alarmsysteem werkt, ook als de stroom is uitgevallen, dient het alarmsysteem onafhankelijk te zijn van de netspanning (eerste lid, onderdeel b) en voorzien te zijn van een eigen accu met voldoende vermogen en een bewaakte verbinding (eerste lid, onderdeel c). Een bewaakte verbinding houdt

in dat de houder een alarmbericht ontvangt indien de alarmering niet goed functioneert, zodat maatregelen kunnen worden genomen.

Het testen van het alarmsysteem verkleint de kans op incidenten. Een niet-werkend alarmsysteem kan leiden tot verstikking en het overlijden van de dieren. Voorheen was in het besluit opgenomen dat het testen regelmatig moet plaatsvinden. Dit biedt onvoldoende duidelijkheid aan houders en aan de toezichthouder. Daarom is krachtens het besluit in deze regeling opgenomen dat het testen van het alarmsysteem maandelijks moet plaatsvinden (tweede lid). Dit komt overeen met wat de producenten van de veelgebruikte alarmsystemen aanraden om een goede werking van het apparaat te kunnen garanderen. Net zoals bij het noodstelsel, dient het moment van testen en eventuele bijzonderheden geregistreerd te worden (derde lid). Te denken valt aan een digitaal systeem dat de houder in gebruik heeft, of indien de houder dat systeem niet in gebruik heeft, kan het papieren registratieformulier van de IKB worden gebruikt, of een gelijksoortig formulier. De vorm is hierbij aan de houder, zolang toezichthouders bij controle de momenten van testen en bijzonderheden kunnen inzien (derde en vierde lid).

In het alarmplan omschrijft de houder de volgende stappen die genomen moeten worden als het alarm afgaat (vijfde lid):

- De wijze van alarmering, bijvoorbeeld via de satelliet, analoge lijn, internet bellen, mobiele telefonie en/of de semafoon (vijfde lid, onderdeel a);
- De namen en telefoonnummers van de personen en/of instanties die gecontacteerd worden na alarmering (alarmopvolgers) en de volgorde waarin met hen contact wordt opgenomen (vijfde lid, onderdeel b);
- Hoe de houder ervoor zorgt dat herstel plaatsvindt of, indien herstel niet mogelijk is, welke maatregelen worden getroffen om de gezondheid en het welzijn van de dieren veilig te stellen (vijfde lid, onderdeel c);
- De actuele contactgegevens van een (elektro)technische storingsdienst, zodat deze gegevens eenvoudig beschikbaar zijn in geval van alarmering (vijfde lid, onderdeel d).
- Op welke wijze de verschillende onderdelen van het alarmsysteem worden getest (testprotocol). In dit testprotocol wordt bijvoorbeeld beschreven hoe de telefoonkiezer, de alarmkast, het temperatuuralarm, het ventilatiealarm en de alarmmelder worden getest (vijfde lid, onderdeel e).

De alarmopvolgers moeten steeds kunnen beschikken over het alarmplan. Daarom vereist de regeling dat de houder de alarmopvolgers informeert over de wijze waarop en de plek waar het alarmplan wordt bewaard (zesde lid, onderdeel a) en er voor zorgt dat dat alarmopvolgers te allen tijde toegang hebben tot het alarmplan (zesde lid, onderdeel b).

De toezichthouder dient in het kader van toezicht en handhaving het alarmplan in te kunnen zien.

Wederzijdse erkenning (artikel 9.7)

In artikel 9.6 worden eisen gesteld aan alarmsystemen. De eisen strekken niet tot implementatie van bindende EU-rechtshandelingen. Uit Aanwijzing 5.28 volgt dat daarom een wederzijdse erkenningsclausule moet worden opgenomen. Dit houdt in dat alarmsystemen die buiten Nederland zijn vervaardigd of in de handel zijn gebracht gelijkgesteld worden met een alarmsysteem als bedoeld in deze regeling, en dus toegepast mogen worden, als zij:

- rechtmatig zijn vervaardigd of in de handel zijn gebracht in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een staat, niet zijnde een lidstaat van de Europese Unie, die partij is bij een tot een douane-unie strekkend

- Verdrag, dan wel rechtmatig zijn vervaardigd in een staat die partij is bij een tot een vrijhandelszone strekkend Verdrag dat Nederland bindt, en
- voldoen aan eisen die een beschermingsniveau bieden dat ten minste gelijkwaardig is aan het niveau dat met de nationale eisen wordt nagestreefd.

4. Toezicht en handhaving

PM UHT

De toezichthouder (NVWA) heeft meerdere mogelijkheden om de frequentie van het testen van de nood- en alarmsystemen te inspecteren, dit is afhankelijk van het gekozen systeem van de houder. Tijdens een inspectie wordt voorts gekeken of de handleiding van het noodstelsel en het alarmplan voor het alarmsysteem aanwezig zijn. Ook kan de toezichthouder inspecteren of het alarmsysteem tijdens de test naar de houder heeft gebeld, of via andere verbindingen is doorgekomen.

7. Regeldruk

PM ATR

In deze paragraaf worden de regeldrukeffecten van de regeling benoemd. Regeldrukeffecten zijn de investeringen en inspanningen die houders van dieren en de toezichthouder maken om zich aan de regeling te houden. Hoofdbestanddelen van regeldrukeffecten betreffen de regeldrukkosten en de ervaren regeldruk. Aan de hand van het Standaard Kosten Model uit het Handboek Meting Regeldrukkosten zijn de regeldrukkosten in kaart gebracht.

Het toepassen van kunstmatige ventilatie is gebruikelijk in de varkens- pluimvee- en konijnensector. Er zijn ook bedrijven in deze sectoren die gebruik maken van natuurlijke ventilatie, maar het is onbekend hoe veel bedrijven dit zijn. Om een onderschatting van de regeldrukkosten te voorkomen, is voor de regeldrukkosten berekening aangenomen dat alle bedrijven in deze sectoren stallen hebben waarbij de gezondheid en het welzijn van dieren afhankelijk is van kunstmatige ventilatie. Dit zijn 5.631 bedrijven. In werkelijkheid zal dit aantal dus naar verwachting lager zijn.

Het verplicht stellen van de aanwezigheid van een actueel alarmplan leidt tot een toename van de regeldruk voor houders van dieren. Voor een houder van dieren is gerekend met een gemiddeld uurtarief van €54,-. De volgende handelingen zijn voorzien voor de houder van dieren: het opstellen van het alarmplan en het periodiek aanpassen van het alarmplan. Voor het opstellen van het alarmplan is een eenmalige tijdsinvestering van 5 uur gerekend. De eenmalige regeldrukkosten zijn daarom €270,- per bedrijf. Uitgaande van 5.631 bedrijven, komen de totale eenmalige regeldrukkosten voor houders van dieren uit op circa €1.520.370,-. Tevens dient de houder van dieren het alarmplan periodiek aan te passen, bijvoorbeeld in geval van een wijziging van de alarmopvolgers of als na een inspectie blijkt dat het alarmplan niet aan de eisen voldoet. Hiervoor is structureel een half uur per jaar gerekend, omdat naar verwachting het alarmplan niet jaarlijks aangepast hoeft te worden en er geen substantiële wijzigingen nodig zijn. De structurele regeldrukkosten zijn dus €27,- per bedrijf per jaar. Uitgaande van 5.631 bedrijven komen de totale structurele regeldrukkosten voor houders van dieren uit op circa €152.037,- per jaar.

Bovendien zal de naleving van de regeling gecontroleerd en gehandhaafd worden door de toezichthouder. Voor de toezichthouder is gerekend met een gemiddeld uurtarief van €54,-. Geschat wordt dat de inspectie gemiddeld een kwartier kost. Uitgaande van een toezichtintensiteit van 3% op 5.631 bedrijven, zijn de totale structurele regeldrukkosten voor toezicht circa €2.281,- per jaar.

Het testen van de nood- en alarmsystemen is niet meegenomen in de regeldrukkosten berekening. Tot op heden was er namelijk sprake van regelmatig testen van de nood- en alarmsystemen. Het is niet bekend hoe vaak houders van dieren de systemen daadwerkelijk in de praktijk testten. Verzekeringsmaatschappijen, producenten van veelgebruikte alarmsystemen, en de IKB's schrijven voor om het alarmsysteem maandelijks, en bij sommige IKB's tweemaandelijks, te testen. Hierdoor is de kans groot dat veehouders het alarmsysteem tot op heden reeds elke maand of eens in de twee maanden testen. Voor wat betreft het noodstelsel, bevelen bepaalde verzekeringmaatschappijen aan om de noodstelsels maandelijks onbelast, en tweemaandelijks belast te testen. Producenten van noodstelsels raden aan wekelijks tot maandelijks onbelast te testen, en een of twee keer per jaar belast te testen. De toename van de regeldruk ten aanzien van het testen van de nood- en alarmsystemen is daarom niet tot beperkt aanwezig voor houders van dieren.

6. Internetconsultatie

PM

7. Notificatie

PM

8. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 april 2023. Hiermee wordt aangesloten bij de vaste verandermomenten voor ministeriële regelingen (Aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving).